

ENHEDSLISTENS 100-DAGES-PLAN: 45 MIA. KR. I SKATTESTIGNING, 20.000 FÆRRE I BESKÆFTIGELSE, 23 MIA. KR. LAVERE BNP OG BETYDELIG UNDERFINANSIERING

14-05-2018

AF CHEFØKONOM MADSE LUNDBY HANSEN (21 23 79 52), CHEFKONSULENT JØRGEN SLOTH BJERRE HANSEN, CHEFKONSULENT CARL-CHRISTIAN HEIBERG OG ØKONOM THOMAS DUE BOSTRUP

RESUMÉ

Enhedslisten har fremlagt en plan for de første 100 dage, hvis Enhedslisten får 90 mandater i Folketinget, "100 dage med Enhedslisten". Planen indebærer skattestigninger for 45 mia. kr. Skattestigningerne indeholder en række velkendte forslag fra venstrefløjens, bl.a. millionærskat, højere selskabsskat, højere kapitalbeskatning og genindførelse af formueskatten. Enhedslistens plan vil imidlertid medføre et fald i beskæftigelsen på 20.000 personer og 23 mia. kr. lavere BNP. Enhedslisten anfører, at planen er overfinansieret med 8 mia. kr. Imidlertid ser Enhedslisten bevidst bort fra de adfærdseffekter, der vil opstå, når man forhøjer overførsler og øger skatterne, og dermed gør det mindre attraktivt dels at deltage på arbejdsmarkedet og dels at arbejde ekstra. CEPOS' gennemgang af planen viser, at Enhedslisten rammer 15 mia. kr. skævt på deres forslag. Fremfor at være overfinansieret med 8½ mia. kr., vurderes det, at planen er underfinansieret med 6 mia. kr. Dertil kommer, at en række forslag, som det ikke har været muligt at skønne over, men som trækker i retning af både større underskud og større negative effekter på beskæftigelse og BNP. Det drejer sig fx om en ny slags efterlønsordning (krav på nedsat tid for seniorer), afskaffelse af loftet over sygedagpenge på 22 uger, indførelse af gratis tandlæge og samt at SKAT ville kunne opkræve 4 mia. kr. ekstra hvert år blot ved at ansætte 500 ekstra medarbejdere.

Oversigtstabel, mia. kr.			
	Udgifter	Finansiering	Overfinansiering(+)/ Underfinansiering(-)
Enhedslistens vurdering	49,9	58,4	8,5
CEPOS' vurdering			-6,2
Forskel			-14,8
- heraf udgiftsforslag			-4,4
- heraf finansieringsforslag			-10,4

Kilde: Enhedslisten samt CEPOS på baggrund af folketings svar

Enhedslisten har fremlagt en plan for de første 100 dage, hvis Enhedslisten får 90 mandater i Folketinget, "100 dage med Enhedslisten". Enhedslisten skriver i deres oplæg, at de øger indtægterne til det offentlige med 58 mia. kr. Heraf er ca. 3 mia. kr. i budgetforbedringer fra bl.a. lavere udgifter til forsvar og hjemmeværn. Korrigeres herfor indebærer Enhedslistens forslag umiddelbart højere skatteindtægter for ca. 55 mia. kr. ifølge deres egne beregninger. Dette sker ved at indføre en millionærskat, formueskat, højere selskabsskat og højere kapitaler. Partiet sænker også skatter for ca. 9½ mia. kr. ved bl.a. højere personfradrag for lavtlønnede. Samlet indebærer Enhedslistens 100-dages-plan en stigning i skattetrykket på 45 mia. kr. ifølge deres egne tal. Det er markant, og det vil svække dansk økonomi, fordi det bliver mindre attraktivt at arbejde og investere.

Tabel 1. Oversigtstabel, mia. kr.			
	Udgifter	Finansiering	Overfinansiering(+)/ Underfinansiering(-)
Enhedslistens vurdering	49,9	58,4	8,5
CEPOS' vurdering			-6,2
Forskel			-14,8
- heraf udgiftsforslag			-4,4
- heraf finansieringsforslag			-10,4

Kilde: Enhedslisten samt CEPOS på baggrund af folketingsvar

ENHEDSLISTEN UNDERVURDERER SALDOEFFEKT MED 15 MIA. KR.

Enhedslisten anfører, at deres forslag er overfinansieret med ca. 8 mia. kr. CEPOS har regnet forslagene igennem og kommer frem til, at planen ikke er overfinansieret med 8 mia. kr., men derimod underfinansieret med mindst 6 mia. kr. og formentligt meget mere hvis effekter af bl.a. Enhedslistens nye "efterlønsordning" medregnes (jf. nedenfor). Dvs. de offentlige underskud vil blive forøget med mindst 6 mia. kr. Saldoeffekten er dermed undervurderet med minimum 15 mia. kr. (10,4 mia. kr. på indtægtssiden og 4,4 mia. kr. på udgiftssiden), jf. tabel 1 og 2. Det skyldes, at man undervurderer de samlede udgifter af forslagene. Tilsvarende overvurderer man indtægterne af forslagene. Dels pga. fejlregninger og dels fordi man ikke medregner adfærdseffekter. CEPOS har i denne analyse vurderet Enhedslistens forslag ud fra effekten på de offentlige finanser i 2025¹. Dette er bl.a. sket på baggrund af svar fra Finansministeriet til Folketinget.

¹ Der er dog nogle undtagelser herfra. Fx NOx-afgiften, hvor der kun er beregnet varig effekt af Finansministeriet.

Tabel 2. Årsager til forskel på 14,8 mia. kr. mellem Enhedslistens og CEPOS' vurderinger			
	Enhedslisten	CEPOS	Forskel
Udgifter, mia. kr.			
Højere personfradrag til lav- og mellemindkomsterne	7,2	9,1	1,9
Udviklingsbistanden hæves til 1 pct. af BNI	3,7	7,2	3,5
Andre udgiftsforslag	3,5	2,5	-1,0
Udgiftsforslag i alt (som CEPOS har foretaget en konkret vurdering af)	14,4	18,8	4,4
Finansiering, mia. kr.			
Kapital- og aktieindkomst beskattes som lønindkomst	6,4	5,1	1,3
Tilbagerulle selskabsskattelettelserne fra 2013	5,3	3,3	2,0
Skat på overnormal profit	4,6	2,5	2,1
Ej fradrag for arbejdsmarkedsbidraget i grundlaget for topskat	3,6	2,0	1,6
Millionærskat	2,0	1,6	0,4
Fjerne lempelser i registreringsafgiften	2,0	1,1	0,9
Andre finansieringsforslag	16,7	14,6	2,1
Finansiering i alt (som CEPOS har foretaget en konkret vurdering af)	40,6	30,2	10,4
Samlet forskel, mia. kr.			14,8

Kilde: CEPOS på baggrund af folketingsvar

FEJL I REGNESTYKKE OM ULANDBISTAND

I regnestykket om ulandsbistand antager Enhedslisten, at ulandsbistanden ligger på 0,83 pct. af BNI i dag. Det er forkert. Den ligger på 0,7 pct. af BNI. Dermed bliver det dyrere (end det Enhedslisten antager) at hæve ulandsbistanden til 1 pct. af BNI. Ekstraregningen bliver på 3½ mia. kr.

ENHEDSLISTEN SER BORT FRA ADFÆRDSEFFEKTER – I MODSTRID MED FAGØKONOMI

Enhedslisten vælger bevidst ikke at medregne Finansministeriets opgørelse af adfærdseffekter. Når de hæver overførselsindkomster, antager de, at danskerne ikke reagerer på det. Dette er i modstrid med videnskabelig empiri (jf. vismændene) og selvfølgelig også Finansministeriets regneprincipper. Desuden antager Enhedslisten, at danskerne ikke reagerer på ændringer i skatter. Dette er også i modstrid med videnskabelig empiri (jf. vismændene) og Finansministeriets regneprincipper. Enhedslisten lægger op til, at den højeste aktie- og renteskat skal hæves fra 42 til 62 pct. (hvilket fx indebærer, at den reale beskatning af renteindtægter overstiger 100 pct.), ligesom den øverste marginalskat på lønindkomst skal hæves fra 56 til 62 pct. Endvidere vil de hæve selskabsskatten fra 22 til 25 pct., ligesom de vil indføre en "topskat" på selskabsskatten for selskaber med en egenkapitalforrentning på over 15 pct. Det er veldokumenteret, at disse skatteforhøjelser vil have negative adfærdseffekter (jf. Produktivitetskommissionen, vismænd og Finansministeriet). Derfor er det en fejl ikke at medregne adfærdseffekter. Der er naturligvis usikkerhed om adfærdseffekterne, men Finansministeriet indregner sine bedste skøn. Undlader man at indregne disse bedste skøn for adfærdseffekterne, regner man derfor bevidst forkert.

Enhedslisten har fat i mange af venstrefløjens "darlings", som er de mest væksthæmmende skatteforhøjelser så som millionærskat, formueskat, højere aktieskat, højere selskabsskat mv. Overordnet kan forslagene indebære kapital- og formueflugt, ligesom millionærskatten kan indebære brain-drain og færre iværksættere i Danmark.

BESKÆFTIGELSE REDUCERES MED 20.000 PERSONER

Det skønnes baseret på Finansministeriets regneprincipper, at beskæftigelsen reduceres med ca. 20.000 fuldtidspersoner som følge af højere skatter og højere overførselsindkomster, jf. tabel 3. Velstanden målt ved BNP reduceres med minimum 23 mia. kr. Dette er beregnet ud fra effekten på beskæftigelsen samt forhøjelsen af selskabsskatten². Dette må betragtes som et minimumsskøn for de negative effekter på BNP og beskæftigelse, da der ikke er indregnet skøn for fx "superselskabsskatten" og den nye efterlønsordning (efter 35 år på arbejdsmarkedet skal man have ret til at gå ned på f.eks. 30 timers arbejdsuge og få dagpenge fra staten for de resterende timer).

Tabel 3. Effekt på arbejdsudbuddet	
	fuldtidspersoner
Højere personfradrag til lav- og mellemindkomsterne	-9.500
Fjerne 225-timersregel, kontanthjælpsloft og integrationsydelse	-1.200
Tilbagevurderede selskabsskattelettelserne fra 2013	-900
Arbejdsmarkedsbidraget skal ikke kunne fradrages i grundlaget for topskat	-4.500
Millionærskat	-400
Fjerne lempelser i registreringsafgiften	-1.500
Målrrette jobfradraget til de lavestlønnede	-600
Diverse afgifter	-1.000
I alt	-19.600

Anm.: Forslaget påvirker beskæftigelsen både gennem en ændring i antal arbejdstimer pr. beskæftiget og antal beskæftigede. Begge effekter indgår i opgørelsen og der er omregnet til fuldtidspersoner.

Kilde: CEPOS på baggrund af folketings svar

Overordnet kan man sige, at Enhedslisten henter en stor del af deres skatteprovenu via meget forvridende og væksthæmmende skatter. Dermed tabes en betydelig del af det umiddelbare provenu via lavere velstand og beskæftigelse. Man kan populært sige, at man henter vand med en meget hullet spand – en del af vandet "fosser ud igen".

ENHEDSLISTEN FORSLAG ER IKKE OVERFINANSIERET - MEN UNDER-FINANSIERET

Enhedslisten gør meget ud af, at deres forslag er overfinansieret med 8 mia. kr. Fx fremgår det i starten af udspillet at "Tiltagene er realiserbare. Pengene passer. Vi kunne gå i gang i morgen". Dette

² Det er regnet med et BNP pr. beskæftiget på 750.000 kr., jf. Helhedsplanen, august 2016. dvs. $750.000 \cdot 19.700 = 14,8$ mia. kr. Dertil kommer et bidrag fra højere selskabsskat på 8,5 mia. kr., jf. Finansudvalget svar på spørgsmål 269 af 16. marts 2017, dvs. $14,8 + 8,5 = 23,3$ mia. kr.

er imidlertid forkert. CEPOS har gennemgået planen og finder, at indtægtssiden er overvurderet med 10,4 mia. kr., mens udgiftssiden er undervurderet med 4,4 mia. kr. Dvs. en samlet forværring på 15 mia. kr. i forhold til Enhedslistens udspil. Dermed giver Enhedslistens udspil ikke en overfinansiering på 8 mia.kr., men derimod en underfinansiering på 6 mia. kr.

Hertil kommer – og dette er væsentligt – at en række forudsætninger er meget skrøbelige, og derfor er det vores vurdering, at underskuddet bliver langt større end de 6 mia. kr. Enhedslisten anfører da også selv flere gange, at der er usikkerhed om enkeltelementer, som de vil dække via deres påståede overfinansiering.

Følgende forslag kan gøre underskuddet i Enhedslistens plan endnu større:

- Enhedslisten vil indføre gratis tandlæge – man fjerner brugerbetalingen. De antager her, at der ikke er nogen adfærdseffekt. Dette er stærkt urealistisk, da man må antage, at danskerne vil gå oftere til tandlæge, hvis det bliver gratis. Dette vil blive dyrt for statskassen. Enhedslisten gør sig overvejelser om, at den gratis tandlæge vil indebære hyppigere tandlægebesøg og dermed lavere offentlige udgifter, fordi danskernes tænder bliver sundere. Det forekommer at være en urealistisk antagelse. Enhedslisten anfører da også selv, at *"Der er en meget stor overfinansiering af sundhedstiltagene, som kan dække et evt. ekstra træk."* Men som nævnt ovenfor, er planen underfinansieret med mindst 6 mia. kr.
- Det antages, at 500 nye medarbejdere i Skat varigt kan øge skatteprovenuet med 4,1 mia. kr. årligt. Dette er stærkt urealistisk. Til sammenligning regner regeringen med øgede udgifter til genopretningen af SKAT, hvori der også indgår flere medarbejdere. Dvs. regeringens plan giver ikke en budgetforbedring, tværtimod. Og hvis der lå guld på gaden, som Enhedslisten mener, så må man formode, at regeringen allerede havde gennemført det.
- Derudover vil Enhedslisten indføre en ny slags efterlønsordning, der har potentiale til at svække de offentlige finanser kraftigt. Efter 35 år på arbejdsmarkedet skal man have ret til at gå ned på f.eks. 30 timers arbejdsuge og få dagpenge fra staten for de resterende timer. Enhedslisten afsætter 1,4 mia. kr. til den nye ordning. Det vil reducere arbejdsudbuddet markant. Der er risiko for, at ordningen bruges meget mere end det der kan finansieres af 1,4 mia. kr. Erfaringen er, at når der indføres nye ordninger i Danmark som efterlønsordning, orlovsydelse, overgangsydelse mv., så bliver de meget populære, hvilket reducerer arbejdsudbuddet markant.
- Enhedslisten foreslår også, at man fjerner loftet over antal uger på sygedagpenge på 22 uger. Dette har også potentiale til en betydelig svækkelse af de offentlige finanser.

OM CEPOS' VURDERING AF ENHEDSLISTENS FORSLAG

CEPOS har gennemgået Enhedslistens udspil i det omfang det har været muligt at tjekke Enhedslistens forslag. På indtægtssiden er der folketingssvar på stort alle Enhedslistens forslag, mens kun enkelte forslag ikke er blevet vurderet. På udgiftssiden er det kun muligt at foretage en konkret vurdering af enkelte store poster. For de øvrige udgiftsforslag er der lagt til grund, at det beløb der afsættes til et udgiftsforslagene, er det der anvendes.

I bilaget herunder kan man se, hvilket forslag, der er foretaget en konkret vurdering af.

BILAG

Tabel 4. Enhedslistens finansieringsforslag, mia. kr.			
	Enhedslisten	CEPOS	Forskel
Kapital- og aktieindkomst beskattes som lønindkomst	6,4	5,1	1,3
Balanceskat på den finansielle sektor ekskl. egenkapital	5,7		
Tilbagerulle selskabsskattelettelserne fra 2013	5,3	3,3	2,0
Skat på overnormal profit	4,6	2,5	2,1
Fjerne fradrag i topskat for pensionsindbetalinger	4,5		
Bedre kontrol i SKAT	4,1		
Arbejdsmarkedsbidraget skal ikke kunne fradrages i grundlaget for topskat	3,6	2,0	1,6
Fjerne el-afgiftsfritagelse for biobrændsel	3,6	2,9	0,7
Tilbagerul pensionsfradrag fra skattereform 2018	2,2	3,1	-0,9
Genindførelse af formueskatten	2,0	1,7	0,3
Annuller køb af kampfly	2,0		
Millionærskat	2,0	1,6	0,4
Fjerne lempelser i registreringsafgiften	2,0	1,1	0,9
Opstramning af Nordsøbeskatningen	1,5	1,0	0,6
Hæve grænsen for god benzinøkonomi	1,3	0,8	0,5
Skat på store arve	1,1	1,0	0,2
Omprioritering af erhvervsfremme	1,1		
Tilbagerul lempelser i øl- og sodavandsafgifter	0,8	0,4	0,4
Fjerne lempelser i bo- og gaveafgift	0,8	1,0	-0,2
Målrette jobfradraget til de lavestlønnede	0,5	0,8	-0,3
Tilbagerulle lempelse i virksomhedsskat	0,5	0,0	0,5
Afskaf boligjobordningen	0,5	0,4	0,1
Genindføre NOx-afgiftens gamle satser	0,4	0,2	0,2
Genindfør udligningsskatten	0,4	0,4	0,0
Fjerne fradrag for nye typer af lønudgifter	0,4	0,4	0,0
Genindføre vægtbaseret emballageafgift	0,4	0,3	0,1
Nedlæg hjemmeværnet	0,4		
Fjerne forhøjelse af beskæftigelsesfradraget	0,3	0,3	0,0
I alt	58,4		10,4

Kilde: Enhedslisten samt CEPOS på baggrund af folketingssvar

Tabel 5. Enhedslistens udgiftsforslag, mia. kr. (forsættes)

	Enhedslisten	CEPOS	Forskel
Gratis tandlæge	7,4		
Højere personfradrag til lav- og mellemindkomsterne	7,2	9,1	1,9
Udviklingsbistanden hæves til 1 pct. af BNI	3,7	7,2	3,5
Bedre normeringer i daginstitutioner	3		
Ligelønspulje	2,3		
Moms på økologi	2,2		
Nedsættelse af billetpriser i den kollektive trafik med 30 pct.	2,2	1,3	-0,9
Job- og uddannelsesgaranti for personer, der ryger ud af dagpenge-systemet	1,7		
Særlig pulje til at genoprette uddannelsessektoren efter besparelser	1,7		
Pulje til at nedsætte afgifter på miljørigtige biler og pulje til at afgiftsfritage el-biler	1,6		
Ret til seniorløn	1,4		
Investeringer i sygehuse	1,4		
Afskaffelse af mindrereguleringen på overførselsindkomsterne	1,2		
Minimumsrettigheder i ældreplejen	1,1		
Løft af psykiatrien	1		
Flere ressourcer til Folkeskolen	0,9		
Fjerne 225-timersregel, kontanthjælpsloft og integrationsydelse	0,8	0,8	0
Det offentlige skal sikre flere praktikpladser	0,8		
Bedre bemanning på plejehjem	0,6		
Ny social pulje på finansloven	0,6		
Fjerne nedreguleringen af SU'en	0,5	0,4	-0,1
Saltvandsindsprøjtning til velfærdsuddannelserne	0,5		
Løft af AMU-centrene	0,5		
Forsøgsordning med 30 timers arbejdsuge	0,5		
Fjerne forringelser af kontanthjælpen for unge under 30 år	0,4		
Personligt ombud	0,4		
Styrkelse af det civile beredskab	0,4		
Bedre fængsler og støtte til at opgive kriminalitet	0,3		
Pulje til geotermiske anlæg	0,2		
Fjern uddannelsesloftet	0,2		
Bedre rammer og materialer i erhvervsskolerne	0,2		
Rettigheder til fødende	0,2		
Udvikling af socialøkonomisk investeringsmodel	0,2		
Flere ressourcer til skoler og daginstitutioner med særlige sociale udfordringer	0,2		
Bedre støtte til voldsramte kvinder og unge udsat for social kontrol	0,2		
Støttepulje til lokal kultur	0,2		
Oprettelse og administration af offentlig bank	0,2		
200 ekstra ansatte til Arbejdstilsynet	0,1		
Etablering af kommunale genbrugsbutikker	0,1		
Indførsel af naturzoner	0,1		
Oprettelse af grøn omstillingsfond	0,1		
Delebilsordning for El-biler	0,1		
Deleøkonomiske biblioteker	0,1		
Genopret ildsjælepuljen	0,1		
Bedre mulighed for at installere solceller	0,1		

Tabel 5. Enhedslistens udgiftsforslag, mia. kr.

	Enhedslisten	CEPOS	Forskel
Etablering af jordbrugerfond	0,1		
Pusterum og tryghed til hjemløse og handlede mennesker	0,1		
Pulje til brugerdrevne, lokale butikker	0,1		
Bedre bredbånd	0,1		
Ansættelse af landsbyedeller	0,1		
Demokrati i lokalsamfundene	0,1		
Kulturtilbud for unge og ældre	0,1		
Bedre skatteforhold for demokratiske virksomheder	0,1		
Udvidelse af grundkapitalen til den grønne investeringsfond	0,1		
Institut for fredsforskning og konfliktmægling	0,05		
Bedre støtte til studerende med sygdom	0,01		
Stofmisbrugere afkriminaliseres og får behandlingsgaranti	0,01		
Forbud mod sprøjtemidler	0		
I alt	49,9		4,4

Kilde: Enhedslisten samt CEPOS på baggrund af folketings svar